МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Науково-дослідна лабораторія педагогічної компетентності
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА: ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ, ПРАКТИКА

Електронний збірник матеріалів
XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
(Умань, 4 листопада 2025 р.)

Умань
2025

УДК 378.018.8:37.011.3-051(06)
А43

Головний редактор:

Бойченко В. В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач науково-дослідної лабораторії педагогічної компетентності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Редакційна колегія:

Кірдан О. Л., доктор педагогічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Бондаренко Г. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, в.о. декана факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Ткачук Л. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Кудла М. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Рекомендовано до друку вченою радою
факультету соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 3 від 30.10.2025 р.)

Актуальні проблеми підготовки сучасного педагога: теорія, історія, практика [Електронний ресурс] : зб. матеріалів XVI Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Умань, 4 листопада 2025 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Наук.-дослід. лаб. пед. компетентності Уманського держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини [та ін.] ; [голов. ред. В. В. Бойченко ; редкол.: О. Л. Кірдан, Г. В. Бондаренко, Л. В. Ткачук [та ін.]. – Умань, 2025. – 357с.

43

– Назва з екрану.

До збірника увійшли матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Актуальні проблеми підготовки сучасного педагога: теорія, історія, практика», яка була проведена кафедрою педагогіки та освітнього менеджменту і науково-дослідною лабораторією педагогічної компетентності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини за участю Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського 4 листопада 2025 року. Основна тематика опублікованих у збірнику статей відповідає напрямам роботи конференції:

– дидактичні та методичні аспекти підготовки майбутнього педагога;

– формування професійної компетентності в умовах освітнього середовища закладу вищої освіти;

– формування управлінської культури керівника закладу освіти;

– історія становлення і розвитку вітчизняної та зарубіжної педагогічної освіти;

– формування професійного мислення педагога;

– загальнокультурна парадигма професійної підготовки майбутніх педагогів.

УДК 378.018.8:37.011.3-051(06)

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2025

сьогодення, розвитком інформаційних технологій, а також державною політикою щодо євроінтеграції країни.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» (№ 2145-VIII, у редакції від 01.01.2021). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text (дата звернення 10.03.2025)
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (№ 463-IX, у редакції від 01.08.2020 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text (дата звернення 10.03.2025)
3. Кравченко О.І. Стратегічне управління у сфері освіти: навч.-метод. посіб. Полтава : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 2022. 117 с
4. Павлютенков Є. М. Мистецтво управління школою. Харків : Основа, 2011. 320 с.
5. Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2021/09/22/Nakaz-568 zatverdzh.standartu.keriv.22.09.pdf
6. Стратегічне управління : навч. посіб. / В. Л. Дикань, та інші. Київ, 2013. 272 с.
7. Тарнавська Н., Напара О. Стратегічний менеджмент: практикум. Тернопіль: Карт-бланш, 2008. 287 с.

Надія Стеценко
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

РОЛЬ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Проблема забезпечення психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами завжди була актуальною. Особливо гострою вона стала в умовах воєнного стану, коли частина фахівців виїхала з країни,

інша частина змінила місце проживання в Україні, ще інша – змушена проводити заняття з дітьми в умовах постійних тривог та загроз життю.

Забезпечення безпеки і захисту дітей в умовах війни залишається першочерговим для країни та закладів освіти, зокрема. Це включає фізичну безпеку в освітньому середовищі, а також організацію і створення умов для захисту від психологічних та емоційних травм. Умови війни значно впливають на дітей з особливими освітніми потребами, спричиняючи додатковий стрес і травми, тому психолого-педагогічний супровід для цієї категорії дітей у закладі освіти є особливо важливим. У Національній стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року наголошується на підвищенні кваліфікації педагогічних працівників, зокрема керівників закладів та установ освіти щодо роботи з особами з особливими освітніми потребами [4]. Відповідно до листа МОН «Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році» до функцій керівника (директора) входить: визначення відповідальної особи за внесення інформації в АС ІРЦ та затвердження індивідуальної програми розвитку (далі – ІПР), залучення ресурсів закладу загальної середньої освіти для забезпечення першого рівня підтримки учню з особливими освітніми потребами [3]. Ці функції є складовими роботи керівника закладу освіти, адже саме він повинен у взаємодії з учасниками освітнього процесу організувати та створити умови для навчання і розвитку кожного учня відповідно до його потреб і можливостей. Для того, щоб успішно виконувати дані функції, керівнику потрібно розв'язати принаймні 5 важливих завдань:

1. Створити команду фахівців. До такої команди можуть входити, крім учителів, психологи, педагоги-психологи, соціальні педагоги, логопеди та інші спеціалісти, які мають досвід роботи з дітьми з особливими потребами. Такі фахівці можуть бути переселеними з інших регіонів і важливо залучити їх до співпраці.

2. Сприяти розробленню і впровадженню індивідуальних психолого-педагогічних планів для кожного учня з особливими освітніми потребами з врахуванням особливостей воєнного стану. Такий план повинен містити відомості про особливості дитини, її потреби та можливості, а також конкретні заходи, які необхідно вжити для забезпечення її успішної освітньої діяльності, захисту та безпеки.

3. Забезпечити належний рівень підтримки для педагогічних працівників, які працюють з учнями з особливими потребами: створити належні умови для роботи педагогів, стимулювати їх професійний розвиток та надати їм необхідні ресурси для виконання своєї роботи.

4. Організувати взаємодію з батьками учнів з особливими освітніми потребами. Керівник закладу освіти повинен співпрацювати з батьками дітей, відкрито спілкуватися з ними та надавати їм необхідну інформацію про успіхи та проблеми, з якими зіткнулися їхні діти в умовах війни, залучити психологів до співпраці з батьками для надання рекомендацій щодо допомоги дітям, які відчувають страх, занепокоєння, переживають складний емоційний стан.

5. Проводити моніторинг та оцінку ефективності роботи з учнями з особливими освітніми потребами. Керівник освітнього закладу повинен регулярно проводити моніторинг та оцінку ефективності роботи з учнями з особливими освітніми потребами, щоб вчасно виявляти проблеми та коригувати роботу команди фахівців. Для цього можна використовувати різні методики оцінювання, наприклад, аналіз рівня навчальних досягнень учнів, спостереження за їх поведінкою та емоційним станом, опитування педагогів та батьків, аналіз результатів діяльності команди фахівців тощо.

Керівник закладу освіти повинен бути відкритими до змін, бути мобільним в умовах війни та постійно вдосконалювати роботу з учнями з особливими освітніми потребами, працюючи не лише над покращенням якісних показників та результатів їхньої освітньої діяльності, але й забезпечуючи їх захист та безпеку. У своїй діяльності керівник має дотримуватися

законодавства про права людини з особливими потребами, включаючи їх право на освіту та доступ до неї.

Для оцінки результатів інклюзивного навчання та освіти у закладі освіти керівник може використовувати різні методики та інструменти, зокрема:

– моніторинг процесу введення інклюзивної освіти у закладі освіти: систематично відслідковувати, як впроваджується інклюзивна освіта і чи дійсно вона досягає своєї мети;

– оцінка результатів навчання учнів з особливими потребами: з'ясувати, які результати досягають учні з особливими освітніми потребами у навчанні, порівнюючи їх з результатами інших учнів у закладі освіти;

– аналіз даних про відвідування учнів з особливими освітніми потребами: регулярність відвідувань занять у закладі освіти, з чим пов'язане зменшення їх відвідування тощо;

– оцінка задоволення батьків учнів з особливими освітніми потребами: вивчення думки батьків учнів з особливими потребами про надання освітніх послуг та їх якість, надійність підтримки, яку надає заклад освіти.

– систематичний аналіз результатів досліджень та діагностичних тестів, що дозволяють спостерігати за результатами введення інклюзивної освіти у закладі освіти.

На основі отриманих даних керівник закладу освіти може вносити необхідні зміни у систему інклюзивної освіти у вверену йому закладі, щоб покращити її якість та досягти кращих результатів. Керівник закладу освіти є стратегічним лідером інклюзії. Його роль полягає не лише у формальному виконанні норм, а й у трансформації філософії закладу – перетворенні його на простір, де різноманітність цінується, а кожна дитина, незалежно від її потреб, отримує гарантоване право на якісну освіту та ефективний психолого-педагогічний супровід. Успіх інклюзії в конкретному закладі безпосередньо залежить від бачення, рішучості та організаторських здібностей його керівника.

Список використаних джерел:

1. Концепція розвитку інклюзивної освіти : Наказ МОН від 01.10.2010 № 912. URL: https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitkuinklyuzivnogo-navchannya (дата звернення : 14.10.2025).

2. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти. Наказ Міністерства економіки України від 17 вересня 2021 року № 568-21 URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2021/09/22/Nakaz-568-zatverdzh.standartu.keriv.22.09.pdf (дата звернення : 14.10.2025).

3. Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/dlya-fakhivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2/list-mon-26082025-117666-25-rekomendaciyi.pdf (дата звернення : 14.10.2025).

4. Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024–2026 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України №527 від 7 червня 2024 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text (дата звернення : 14.10.2025).

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА: ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ, ПРАКТИКА

Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції

Видається в авторській редакції